

Årets gang på Heltborg Museum

af Jytte Nielsen, Heltborg Museum

*Borgmester N. Kaastrup-Hansen klipper snoren ved museets officielle indvielse den 16. april.
(Foto: Peter Mørk)*

”Mindet lader som ingenting, er dog et lønligt kildespring”.

Med disse ord indledte borgmester Niels Kaastrup-Hansen sin tale i forbindelse med den officielle indvielse af Heltborg Museum. Dagen var skærtorsdag den 16. april 1992.

Allerede i sommeren 1991 åbnede kunstafdelingen på museet. I de tidligere klasselokaler blev ophængt malerier, tegninger og grafik af kunstnerne Jens Søndergaard og Leo Estvad. Sæsonen 1991 afsluttedes med en udstilling arrangeret af Sydthy Kunstforening. Kunstneren var S. Havsteen-Mikkelsen.

Med ophængningen af Søndergaards og Estvads værker, var et af museets hovedformål opnået, nemlig at give offentligheden - og her specielt borgere i Thy - mulighed for at se samlingerne.

Museets opgave var så, at arbejde med en udstilling, som præsenterede den store samling af landbrugsredskaber, skænket af Meta og Gunnar Sørensen. Mange andre har også givet

redskaber m.v. til museet.

Sidste vinter blev samlingen konserveret og registreret, og efterhånden som vi nåede igennem de mange genstande, kunne vi begynde at arbejde med udstillingen. Før denne kunne opbygges, blev den tidligere gymnastiksal istandsat, så den i fremtiden vil kunne bruges til forskellige udstillingsformål. I marts og april måned tog udstillingen form, og den stod færdig til museets indvielse.

Genstande kan fortælle mangt og meget, men for at give en bredere forståelse for tingenes anvendelse, lånte museet gamle fotografier på Egnshistorisk Arkiv i Hurup. Fotografierne forstørredes og indgår som illustrationer i udstillingen.

Den 16. april blev en sand festdag. Næsten 500 mennesker glædede museet ved deres tilstedeværelse. Dagen bragte også mange gode ønsker og gaver.

Eftersom museet nu rummede en landbrugsudstilling, syntes vi det ville være

Museumsmarken tilsæes. Bag såmaskinen går Per Kirk, Dover og Tage Bak, Næstrup. (Foto: Peter Mørk)

rimeligt at arbejde med gamle landbrugsredskaber i bogstaveligste forstand. Vi tilsåede derfor, den 16. maj, et stykke jord umiddelbart øst for museet. For hånd og med hest blev jorden bearbejdet og tilsået med byg og havre. Tillige tilsåedes 10 små forsøgsmarker med gamle kornsorter, som vi havde fået prøver af fra Landbohøjskolen. I sommerens løb fik marken hverken gødning eller blev sprøjtet.

Den 18. august høstede vi museumsmarken med selvbinder, og trods tørken og hvad deraf fulgte, synes vi ikke avlen er så dårlig. Værst gik det ud over forsøgsparcerne, så de blev høstet med saks!!!

I sommerens løb har der også været flere særudstillinger på museet.

Den 26. maj modtog museet en gave fra Sydthy Kunstforening, og det var en gave, der både var til at se og føle på. Gaven bestod af 5 skulpturer, lavet af kunstnerne Erik Heide, Eva Sørensen, Freddy Fræk og Ole Christensen. Skulpturerne, som venligt var uddeponeret af Ny Carlsbergfondet, blev opstillet på pladsen foran museet, samt på arealerne på museets sydside.

Skulpturerne var opstillet hele sommeren, og udstillingen har fået en lykkelig udgang tillige, idet en af skulpturerne får lov at blive stående ved museet.

Den næste udstilling på museet, viste genstande af en ganske anden størrelse end skulpturerne. Det var nemlig en keramikudstilling med værker af Ian Godfrey,

London og Hans Jørgen Grum, Trankjær. Udstillingen åbnede 13. juni, og er opstillet i salene med Leo Estvads malerier og tegninger. Godfrey og Grum arbejdede gennem flere år tæt sammen og Godfrey havde i længere perioder ophold i Thy. Desværre døde Ian Godfrey denne sommer, men museet er taknemmelig for at få mulighed for at udstille hans værker.

Knap en uge efter keramikudstillingens åbning, kunne museet præsentere sin næste udstilling. I den tidligere sløjdsal, som i forårets løb, var blevet renoveret, åbnede en mindeudstilling med tegneren Ellen Raadals værker. Udstillingen var arrangeret i samarbejde med hendes søn, Lars Raadal og hans familie.

Ellen Raadal døde sidste år, og museet ønskede med denne udstilling, at mindes hende og den store skat, hun efterlod sig, i form af skildringer af Thy og thyboerne gennem de sidste seks årtier. Mange besøgende har da også givet udtryk for deres store beundring af hendes værker.

Denne sæson skal afsluttes med en udstilling, som arrangeres af Sydthy Kunstforening. Udstillingen bliver i oktober måned og kunstneren er maleren Osmond Hansen.

Desuden har museet afholdt to naturvandring i sommerens løb, nemlig ved Lundhøj og en landsbyvandring i Heltborg.

Men der er sket mange andre ting på museet i det forløbne år. Her skal blot nævnes nogle få af de andre opgaver som er blevet løst, men som

T.v. ses standuret eller dobbelturet som nu afdøde Chr. Østergaard, Erie, USA, har skænket til museet. (Foto: Peter Mørk). T. h. ses familien Østergaard i Handrup år 1904. Drengen som sidder til højre i billedet er Chr. Østergaard, og pigen med dukkevognen er hans søster Anna Østergaard

samtidig også kan give et indtryk af hvordan dagligdagen forløber.

Hvad angår kunstafdelingen, så er der blevet indrettet et magasin til de værker som pt. ikke er ophængte. I kunstsalerne er lysforholdene bragt i orden, idet der er opsat blændrammer for vinduerne, så det ultraviolette lys holdes ude. Alle ophængte malerier er blevet forsynet med skilte med årstal og titel.

Det gamle lærerværelse er renoveret, så der sommeren igennem har været mulighed for at se lokal nutidskunst i rummet. 6 kunstnere, alle bosiddende i Sydthy Kommune har haft skiftende udstillinger, hvilket både publikum og museet har nydt meget. I rummet er der tillige indrettet café, så trængende har kunnet købe en kop kaffe eller te, og samtidig nyde udsigten over Limfjorden.

I det forløbne år har museet modtaget mange gaver fra personer fra nær og fjern. Alle indkomne genstande konserveres og registreres i museets system. Dette er en stor arbejdsopgave, og i årets løb er næsten 1000 genstande blevet gennemgået.

I samarbejde med Sydthy Kunstforening foretager museet en registrering af Jens Søndergaards værker. Dette register håber vi at kunne drage nytte af i forbindelse med Søndergaards 100 års dag i 1995. I samme forbindelse er der startet et samarbejde mellem mange forskellige foreninger i Sydthy, så 1995 kan blive et sandt Søndergaard-år, som vil give

genlyd i hele landet.

På nuværende tidspunkt er museet ved at planlægge næste års aktiviteter, og det kan her afsløres, at der vil blive en udstilling om teglværker i Thy, samt en udstilling med værker af Jens Søndergaards datter Anelise, som var en dygtig maler.

Så skulle nogen ligge inde med genstande eller fotos om teglværker, så hører museet gerne herom.

Til foreninger, lokale beboere i kommunen, thyboere og andre som i årets løb har gæstet museet, betænkt museet med gaver, eller i øvrigt villet museets bedste, skal der lyde en stor tak. Det har været godt at mærke, den positive modtagelse, museet har fået - tak til alle.

En gave til Heltborg Museum

Kun få dage før museets indvielse den 16. april kunne Elly Mardal bringe museet en glædelig meddelelse, nemlig at museet var blevet betænkt med et smukt standur.

Gennem korrespondance med ingeniør Chr. Østergaard, Ene i USA, var det blevet klart, at han ønskede at forære et ur til museet.

Inden ønsket kunne opfyldes døde Chr. Østergaard, den 16. marts 1992. Arvingerne ønskede imidlertid at gøre ønsket til realitet, og uret er i dag udstillet på museet.

Hvorfor skal dette ur og denne mand omtales her, kan man spørge sig selv. Det er der imidlertid flere gode grunde til, som det følgende

vil vise.

Ingeniør Chr. Østergaard blev født den 19. maj 1893 i Østergaard i Handrup, som søn af Marie og Poul Østergaard. Han tog studentereksamen i Viborg, og fik derefter en uddannelse som ingeniør.

I 1909 udvandrede han til USA. Her drev han en stor ingeniør- og entreprenørvirksomhed.

Barndomshjemmet blev overtaget af hans søster Anna Østergaard, som drev det til 1966.

Uret, som Chr. Østergaard har skænket til museet, stod i barndomshjemmet, og er et såkaldt dobbeltur, idet det er forsynet med to

urskiver og kun et urværk. Det var således muligt at se tiden i både køkken og stue.

Uret er fremstillet af Lars Worm. Han blev født i Skjoldborg år 1783 og døde i Thorup på Mors i år 1860. Hans ure var fortrinlige og karakteristiske er de runde urskiver af træ med påmalet talkrans. Han nåede at fremstille flere hundrede ure i sin levetid.

I dag står uret fra Østergaard i Handrup, ved indgangen til landbrugsudstillingen, og symboliserer således tidens gang i mere end én forstand.

Kilde: Sydthy Årbog 1992, side 108-111.